

OPGANG

„'n Turksch minister"

door Ralf de Raedt

KAREL is de jongste zoon der Van der Plasse's. Vader heeft een drukke volkszaak in een volkrijke stadswijk, handelt in comestibles, aardappelen, groenten, fruit en wat annex is. Zaterdags, 's morgens in de sper-uren, helpt moeder mee in de winkel..... Karel is wat men noemt „le génie de famille". Bovendien moeders trots..... Hij mag studeeren en heeft het al gebracht tot student eerste leerjaar H.B.S. Op de U.L.O. liep het vlot en de leeraren der H.B.S. knikken hem ook be- moedigend toe.

De vaste winkelklanten worden door moeder Van der Plasse getrouw op de hoogte gehouden van Karel's vorderingen.

„Vooral z'n talen, mensch, mensch, dat gaat van een leie dakkie. Je moet 'm hooren als-t-ie met z'n Fransch bezig is. Je verstaat er niks van," zegt moeder tegen haar klanten, die haar om zoo'n zoon benijden.

En de laatste weken groeit nog haar trots.

Karel gaat zorg besteden aan zijn uiterlijk.

Heeft hij nog nooit gedaan. Was altijd een robbedoes, een slonzevos. Maar nu wordt hij een echte „jongeheer."

Hij staat voor de spiegel als hij de scheiding in zijn haar kamt. Heeft van z'n zakgeld een mooie das gekocht en zorgt voor een fijne strop. Verzorgt zijn nagels en legt z'n pantalon in de vouw als hij naar bed gaat.

Moeder weet niet wat haar over- komt. Nooit van Karel gedacht.

Eigenlijk vindt ze het wel wat vreemd. Maar ze is er blij om. Als je op de H.B.S. gaat, moet je er toch 'n beetje knap uitzien.....

Jammer dat die jongen anders al zoo vroeg aan „meisjes" denkt. Moeder vertrouwt het niet erg. Laatst kreeg

ze een fijn geschreven rose briefje in handen. 't Ging wel over een les, maar de toon was toch veel te vertrouwelijk, vond ze. 't Is nog maar een kwâjongen. En dan onder zoo'n briefje te zetten „je Maaike." Wat denkt zoo'n kind wel?...

Intusschen kamde Karel zorgvuldig z'n haren en stropte z'n das en dweepte in proza en poëzie met zijn uitverkorene klassegenuote. Hij maakte versjes met refrein: „Maaike mijn gaaike" en zocht attenties met onuitputtelijke vinding- rijkheid.

„Maaike!" Was er liefelijker naam voor een meisje denkbaar? En hij droomde van blauwe oogen en blonde haarlokken en hij fantaseerde mooie briefjes aan haar en in gedachten zag hij overal haar naam in sierlijke krulletters, harer waardig.....

Zaterdagmorgen half negen.

't Is druk in de winkel.

Moeder weet niet wat haar overkomt

Moeder Van der Plasse heeft haar handen vol, maar vindt nochtans voor ieder het juiste woord en houdt de conversatie onder de wachtenden levendig.

Een dikke vrouw, met een emmer aan de rechterarm, komt om twee kilo eigenheimers en een blik spercieboontjes. Aan haar linkerarm bengelt haar negenjarig dochtertje: „Catootje”.

Haar beurt afwachting, kijkt ze de winkel rond.

„Hè mensch, wâ' hei je daar nou op dat plankie staan?”

„Op welk plankie?” vraagt moeder Van der Plasse en kijkt in de richting, waarheen haar klant met oogen, groot van verwondering, staat te staren.

Met krijt staat op een geel plankje geteekend: *Reehneel Ekiaam*.

Vol trots kijkt moeder haar klant aan.

„O, mensch, dat is allemaal van die jongen van me, je weet wel, die op de Habé-ès gaat. Ik denk dat het letijn is of zoiets. Die jongen wordt zóó geleerd. Overal klad hij dat vreemde woord op. Kijk! daar op die kist staat het ook al! En in 't pakhuis heeft hij er al de aardappelbakken en groentekisten mee vol geschreven. En gisterenavond liep-t-ie het in zijn kamertje al maar in zijn eentje op te zeggen. 't Mot bepaald letijn wezen.”

„Zoo, is dat letain? Nou, ik hep 'r geen verstaje van, ik doch eerst dat 't een nieuw soort fruit was dat je verkocht. 'k Wou al segge, dat mot ik ook es probeere, want main vent houdt als z'n levensdagen fan wat anders, mot je wete.”

„Reehneel Ekiaam,” las een koket dienstmeisje aandachtig. „Nooit van geheurrd, mevrouw. Ja, op die Habé-èsse moeten de jongelui wel heel hard studeere. Frits van ons gaat iedere avond met zwèrre hoofdpijn naar bed.” „Frits van jullie? Wie bedoel je, mensch?” zei de dikke klant met een verachtende blik naar het dienstmeisje.

„Nu ja, ik bedoel netuurrrlijk, de zoon van mijnheer en mevrouw waar ik in de huishouding ben.”

„In de huishouding”! Ja, dienstbodes hebbe ze teugeswoordig nie meer.” De dikke dame keek zoo mogelijk nog een graad verachtelijker.

De discussie nam een verkeerde wending, vreesde moeder Van der Plasse. Voor alles moest de aangename stemming bewaard blijven in haar zaak. Dat was van commercieel belang.

Gelukkig kwam juist Karel, de H.B.S.-student, met een dikke boekentasch onder zijn arm de winkel door. Zijn haar stond weer angstvallig in de scheiding.

„Zeg Karel, de klanten vragen wat dat vreemde woord beteekent. Help ons eens uit de brand.”

Karel kleurde lichtelijk en poogde een onverschillige schouderbeweging te forceeren. „Moet jullie zelf maar eens uitzoeken..... dag moes!” en met een knik naar de verblufte klanten was hij met twee sprongen de winkel uit.

„Nou, die loop ook niet met z'n geleerdheid te koop, sech!” constateerde de dikke dame.

„O nee, dat doet hij nooit, als je wat weten wil moet je het er altijd uittrekken bij 'm. Nee, wat dat betreft.” Moeder Van der Plasse glom van trots: „Dag juffrouw” knikte ze vriendelijk tegen een afgeholpen klant.

Nu was de dikke aan de beurt.

„Ik mot twee kilos aigehaimers, maar niet zulleke bonke as de vorige keer, haur.”

„'k Zal wat mooie voor u uitzoeken,” hetgeen moeder Van der Plasse dan ook deed.

„Kaik,” zei de dikke, „daar heppe we mainheer Jicht, ook seker om arrepeltjes voor uwes vrouw?”

Er was een klein mager heertje met afgezakte schouders de winkel ingekomen. Een versleten aktentasch onder de arm. Groote uilenbril in donker hoornen randen op zijn spitse vogelneusje.

OPGANG

Argwanend keek hij de dikke dame aan.

„Als u denkt dat mijn naam Jicht is, vergist u zich schromelijk, mevrouw. Men schrijft mijn naam met een ü, u en umlaut, begrijpt u. Dus u spreekt dat uit als Juucht. Lange u. U kent zeker geen Duitsch mevrouw?”

„Wou ik Duis kenne, zel ik gezond bai blaife! Waar mos ik 't vandaan gehaald heppe? Mos met m'n ellefde jaar al fan school onder freemde, mainheer Jicht of Jucht of Jacht of hoe u 't noemen wil. Maar as ik uwes es wat frage mag: ken uwes uw Duis?”

„Natuurlijk spreek ik Duitsch, mevrouw, hoe zou je anders op een handelskantoor terecht komen?”

„Nou, dan mot uwes dat es effies for main ontsaifere. Der is geen mensch die 't leze ken en de jongeheer wou 't niet vertelle. Wat staat daar, mainheer? As uwes soms wat kippig ben, kent uwes er gerust wat dichter bai komme staan.”

„Wou ik Duis kenne...?”

Mijnheer Jücht deed een paar stappen naar het geheimzinnige plankje en spelde langzaam: „R-ee-h-n-e-el- - E-k-i-a-a-m.”

De aandacht van zeven mensen waren op hem gespannen. Met een peinzende uitdrukking op het smalle gelaat en de bleeke hand om de kin wrijvend, zocht mijnheer Jücht zijn hersens af.

De dikke was het al zat.

„Ken uwes soms ook uwes Duis niet, mainheer Jicht of Joegt?”

„Dat is geen Duitsch, mevrouw.”

„Seg ons dan is watte dat wël is, wat heppe we anders an uwes geleerdhaid, mainheer?”

Mijnheer Jücht begreep dat hier zijn prestige op het spel stond.

„Ik geloof niet dat dit woord iets met de moderne talen uitstaande heeft. Ik geloof niet dat het Fransch, Duitsch of Engelsch is, ik weet dat haast wel heel zeker.....”

„Zie je wel,” knikte moeder Van der Plasse, stralend achter haar toonbank, „ik zei wel dat 't Letijn moest wezen.”

„Ja, uwes heppet daar straks gezeid,” knikte de dikke. „Maar mainheer Jicht, uwes kent toch seker uwes letain ook wel, of hep ik 't nou heelegaar mis?”

Mijnheer Jücht vond zijn positie benauwd worden. Hij kreeg het gevoel van het schuchtere vogeltje, dat in de hoek gedreven wordt. En dan krijgt men vreemde ingevingen.

„Ja ziet u eens, Latijn zal het vermoedelijk ook niet zijn, ofschoon..... maar, ja, ziet u..... èh..... ik vermoed dat ik de oplossing toch al weet. Ik krijg sterk de indruk, dat uw zoon, mevrouw” — hij maakte een beleefde hoofdknik naar moeder Van der Plasse — „dat uw zoon hier een Turkschen minister op het oog heeft gehad. Vraagt u het hem vanmiddag maar eens, of dat geen naam van een Turkschen minister is. In ieder geval is de uitgang „iaam” wel van Arabische oorsprong. En ik meen mij te herinneren, dat de bladen eenige tijd geleden over een zekeren Reehneel — laat ik eens kijken — mijnheer Jücht pinkte naar het plankje — „ja, ja, Reehneel Ekiaam, geschreven hebben. 'k Geloof dat het een minister van binnenlandsche zaken was.”

Mijnheer Jücht keek glorieus de winkel rond. Schitterend had hij zich gehandhaafd. Ze stonden allemaal verbluft.

„Uw zoon houdt zeker de buitenlandsche politiek bij, uit de bladen, mevrouw?”

OPGANG

Deze minister zal zijn favoriet zijn. De jonge mensen tegenwoordig hebben allemaal hun stokpaardjes. De een dweept met Lenin, de ander met Hitler, de derde met Mussolini. Uw zoon zal zijn held gevonden hebben in dien Turkschen minister... eh... Reehneel... hoe staat het er ook weer?... Reehneel Ekiaam." Mijnheer Jücht werd spraakzaam en keek met vernietigende blikken naar zijn dikke plaaggeest. Ze moest nu nog eens „Jicht” zeggen, dacht hij.

„Dus u denkt dat mijn zoon al met de Turksche politiek op de hoogte is, mijnheer Jücht?”

„Best mogelijk mevrouw, de jeugd van tegenwoordig is inderdaad heel vroeg rijp.”

Moeder Van der Plasse glom nog stralender.....

Toen deed het negenjarige nest, dat aan de arm van de dikke hing, en van de eene voet op de andere hippelde, plots haar mond open en wijzend naar het geele plankje, riep ze:

„Oh! mot je es zien, moedèr, je ken 't ook van achtere naar voore lese, dan staat er „Maaike Leenheer”. Dat maisie ken ik.”

Toen brak er een schier onbedaarlijk gelach los in de winkel.

Tot eindelijk na veel lachstuipen de dikke lucht lucht kreeg om te roepen:

„Nee maar, nou kenne we allemaal opeens die Turksche minister, is die effe goed, mensch, mensch, ik hep van m'n leefte nog niet soo gelache. Maar, mainheer Jicht, waar blaif uwes nou met uwes kwasi-geleerdheid, wou uwes ons hier over de Turksche polletiek komme inlichte? Hà, hà, hà, mensch, mensch, wat heppe we nou toch an ons emmertje hange. 't Sel je gebeure. 'n Turksche minister!..... Hà, hà, hà!!!.....

De tranen biggelden over haar vleezige wangen.

≡ Bekke zijn slappe hoed ..

Mijnheer Jücht verbleekte en scheen nog kleiner dan hij al was. Hij kreeg de moed der wanhoop om op zijn horloge te zien en zei: „U moet mij wel excuseeren. 't Wordt mijn kantoortijd.” Hij lichtte zijn slappe hoed en verdween.

„Dag mainheer Jicht,” riep de dikke hem na, en tegen moeder Van der Plasse zei ze: „Is die effe goed, die kleine meid van main is nog gaarder dan de heele mainheer Jicht. Wat zei die ook weer, was 't niet fan arrabiesche oorsprong? 't Sel je gebeure! Moch-ie nie wille frouw fan der Plasse, dat je soon met 'n arrabiesch wich op de proppe kwam! Ha! ha!.....” Heel de winkel schoot opnieuw in een veelstemmig lachsalvo.

Maar moeder Van der Plasse dacht: „Zoo'n kwājongen, om daar de heele boel voor de gek te houden en m'n klanten de winkel uit te jagen. 'k Zal hem met de „meissies”, en met een ruk sloeg ze het corpus-delicti van de muur.

Het negenjarige spichtige ding zag het voor zich liggen en spelde nogmaals teggend langzaam: R-e-e-h-n-e-e-l E-k-i-a-a-m.....